

Alexe Mateevici către Ioan Bianu

10/IV 1913, Kiev

Stimate domnule,

La scrisoarea colegului Berechet adaug rândurile mele personale. Sunt român din Basarabia, „studentesc” la Academie de la 1910, când am absolvit Seminarul din Chișinău. Mă aflu în anul al III-lea, în ajunul tezei de licență (pe rusește, „candidăție”). Din copilărie am avut multă dragoste pentru poporul părinților mei, ignorat de stăpânii săi de atăzi și de știința lor oficială chiar până la tăgăduirea existenței sale etnice și până la confundarea lui ba cu tătarii ba cu țigani. M-a atras totdeauna [cu] o putere deosebită folclorul românilor noștri, dătinile, poveștile strămoșești, frumoasele legende și cântece poporane... Am și scris câte ceva prin ediții rusești și românești din Basarabia (ziarul „Basarabia” din 1906—1907). Dar nevoia cea mare mi-a fost că n-am avut cărți trebuincioase spre călăuză. Am fost cu totul izolat de literatura folclorică din Regat, de bogatele culegeri ale părintelui Marian, de cercetările adânci ale dlor Șăineanu, A. și O. Densusianu și alții, dintre care și acum multe le cunosc mai mult pe nume. Îmi aduc aminte uimirea ce m-a cuprins când am văzut întâmplător în Basarabia, într-o casă de buni români, culegerile voluminoase ale păr. [intelui] Marian. Am rămas împietrit. Nu-i nici de minune când îți aduci aminte că chiar un Eminescu popular e *rara avis* în Basarabia. Foametea de cărți în limba mămă la noi e de nedescris. Știința rusească, ce se interesează de limba și cântecele „ciuvașilor” și „calmărilor” de la Ural și a mongolilor din Rusia asiatică, nici nu-și bate capul de „moldovenii” basarabeni (cuvântul

„român” la noi nici nu se mai întrebuințează: rușii cred că „români” și „moldoveni” sunt două vițe cu totul deosebite), ce sunt pentru dânsa o adevărată „țară necunoscută”, care nu este nici vrednică pentru cercetări sistematice. Tot ce s-a scris despre noi în rusește, sunt câteva dări de seamă statistice, câteva lucrări întâmplătoare de slavistică română și de istorie bisericească, și acele se datoresc nu rușilor, ci românilor basarabeni.

Cât pentru etnografie și folclorică, aproape nimic. Asta totdeauna mi-a întărit îndemnul meu de a lucra anume în această sferă mai mult decât pe tărâmul popularizării istoriei noastre naționale, de care eu, de asemenea, mă ocup.

Asta mă face și acum, la alegerea subiectului de teză, să mă opresc asupra elementelor religioase ale folclorului moldovenesc și să mă îndrept către bunătața d-tale cu călduroasa rugămintă de a mă înzestra gratis cu edițiile Academiei Române folclorice și privitoare la folclor, spre executarea cuvenită a acestei lucrări științifice. Cele mai necesare cărți sunt toate operele lui Marian, Șăineanu, Gaster, Densusianu și alți folcloriști, precum și „Analele Academiei Române”, cu articole corespunzătoare; asemenea culegerile de literatură poporană, apărute în Regat, peste munți sau în Bucovina. Pentru chestii generale mi-ar trebui și lucrările istorice ale lui A. D. Xenopol și B. P. Hasdeu, precum și Etymologicum Magnum al acestuia.

Alesul celorlalte lucrări și culegeri, precum și însemnarea scrierilor și culegerilor, apărute în alte ediții, pentru ca să mi le procur cu spesele mele, aștept

de la competența și bunăvoința dumitale. Teza propusă va fi tipărită de mine în rusește în Kiev și românește în Basarabia (în Chișinău).

După terminarea ei, toate cărțile, ce acum vă rog să mi le trimiteți imediat mie, vor fi trecute de mine în proprietatea Bibliotecii Academiei noastre, ce este foarte săracă în ediții românești, cu toate că românii din Regat și din Basarabia niciodată n-au lipsit dintre studenții acestei Academii.

Vă rog, stimate domnule, să va grăbiți cu trimiterea sau cu răspunsul. Am la dispoziție un termen foarte mărginit, numai 2 săptămâni. De nu voi da până

atunci răspuns sigur despre subiectul ales,— iar fără nici o carte românească nu-l pot da,— atunci va trebui să aleg ex officio alt subiect nedorit și neinteresant, ceea ce ar însemna pentru mine o crudă dezamăgire.

Primiți, vă rog, asigurarea viilor și călduroaselor sentimente de stimă și devotament.

Alexe Mateevici

Student al Academiei Spirituale din Kiev

P. S. Cu nerăbdare aștept răspuns.

**(„Viața Basarabiei”, an. IX, nr. 11 — 12,
noiembrie—decembrie 1940,
p. 722—724)**

Ioan Bianu, receptiv la toate cele arătate, la 20 aprilie 1913 îi scrie lui Artur Gorovei următoarea scrisoare:

*Academia Română București
20 aprilie 1913*

Iubite Dle Gorovei,

Un tânăr basarabean, Alexie Mihailovici Matveevici, student în anul III al Academiei Teologice din Kiev, îmi scrie o scrisoare mișcătoare - dar ți-o trimet să o citești și îndată să mi-o înapoiezi.

Din ale Academiei îi trimetem tot ce avem folkloristic. Dacă ai putea, trimete-i și din „Șezătoarea”. Vom contribui la învierea și creșterea simțului național în sufletul unui român.

Adresezi așa:

Monsieur Al. Mikhalovitch Mateevitch, etudiant a l'Académie Imperale Spirituelle, a Kiev (Russie).

Înapoindu-mi scrisoarea de la Kiev, mă rog să-mi scrii două rînduri, ca să știu.

Încă una: nu vorbi despre aceste fapte, căci este bine să facem treabă fără vorbă, că vorba cine știe ce rău poate aduce asupra lor.

Al D-tale cu prietenie,
I. Bianu

În urma rugăminților adresate de către Ioan Bianu, în scrisoarea din 20 aprilie 1913, Artur Gorovei trimite lui Al. Mateevici 8 volume din „Șezătoarea” „și alte cărți pe care le tipărisem eu” („Viața Basarabiei”, an. IX, nr. 11-12, noiembrie-decembrie 1940, p. 720; 18, p. numărului), primind, la un interval de timp relativ scurt, mulțumirile studentului basarabean, entuziasmat de faptul că „și noi moldovenii basarabeni nu suntem cu totul uitați de frații noștri cei mari și orișicînd putem să ne gîndim la încurajarea și sprijinul lor moral”.

G. S.